

Jaarverslag NCDO 2018

Jaarverslag NCDO 2019

Goedgekeurd door de Raad van Toezicht d.d. 9 juli 2019

Inhoud

- 1. Inleiding: NCDO in 2018**
- 2. Activiteiten in 2018**
 - 2.1 Afwikkeling NCDO**
 - Afscheid
 - SDG en de burger
 - De nalatenschap van NCDO
 - Overleg met ministerie van Buitenlandse Zaken
 - Meerjarenplan afwikkeling NCDO
 - 2.2 Overdracht van activiteiten**
 - Stichting OneWorld
 - Samsam
- 3. Bedrijfsvoering**
 - 3.1 Communicatie**
 - 3.2 Medewerkers**
 - 3.3 Huisvesting**
 - 3.4 Governance: bestuur en toezicht**
- 4. Financieel overzicht 2018**

Bijlagen

- 1. Toespraak Jos van Gennip 13 september 2018**
- 2. Inhoudelijke rapportage OneWorld aan NCDO 2018**
- 3. Inhoudelijke rapportage Samsam aan NCDO 2018**
- 4. Accountantsverslag bestedingen OneWorld**
- 5. Accountantsverslag bestedingen Samsam**

1. Inleiding: NCDO in 2018

Na het beëindigen van de subsidie van het ministerie van Buitenlandse Zaken in 2017 staat het werk van NCDO in het teken van afronden van taken, het overdragen van haar nalatenschap en het voorbereiden van de opheffing van de Stichting NCDO. In 2018 voerde NCDO geen eigen inhoudelijke activiteiten meer uit. Dit jaarverslag weerspiegelt deze situatie. Anders dan de afgelopen jaren heeft dit jaarverslag een beperkte omvang en presenteert het niet meer de thematische speerpunten van de organisatie, de activiteiten en resultaten van de drie bedrijfsonderdelen Kaleidos Research, OneWorld en Samsam. Dit jaarverslag beperkt zich tot het afleggen van financiële verantwoording over de besteding van de resterende subsidiemiddelen, het belichten van de inhoudelijke erfenis en de wijze waarop NCDO deze wil overdragen en het geven van een vooruitblik op de komende jaren waarin NCDO aan haar verplichtingen zal voldoen, voordat de organisatie wordt opgeheven.

Ook al ontbreken hier de grote inhoudelijke vergezichten en verdiepingen, die ruimschoots aanwezig waren in vorige jaren, dit jaarverslag staat wel in het teken van de jarenlange missie van NCDO: het versterken van mondiaal burgerschap in de Nederlandse samenleving. Tot aan het einde van de NCDO betekent dit dat het bevorderen van een rechtvaardige en duurzame samenleving maatgevend is. Voor NCDO betekent dit:

- het overdragen van geleerde lessen, opgebouwde netwerken, archieven en resterende financiële middelen, zodat het werken door andere organisaties aan actief burgerschap in een mondiale context - een thema dat vandaag actueler en urgenter is dan ooit - ook in deze laatste fase van de organisatie optimaal wordt ondersteund.
- het zorgvuldig uitvoeren van de sociaal plannen voor oud-medewerkers van NCDO, die de organisatie de laatste jaren in achtereenvolgende reorganisaties hebben verlaten.
- het geven van een goede financiële verantwoording aan de belangrijkste *stakeholders*, waaronder waaronder het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Ook in 2018 hebben enkele medewerkers van NCDO nog met verantwoordelijkheid voor de organisatie gewerkt. De Raad van Toezicht heeft haar toezichthoudende rol, die ook in de afbouwfase belangrijk is, met grote inzet uitgevoerd. Hier passen respect en erkentelijkheid. De samenwerking met het ministerie van Buitenlandse Zaken was ook in 2018 constructief en prettig.

Dit alles draagt ertoe bij dat NCDO na een lange en rijke historie op de goede wijze kan worden beëindigd.

Amsterdam, 30 juni 2019

Jan Bouke Wijbrandi
directeur-bestuurder

2. Activiteiten in 2018

2.1 Afwikkeling NCDO

Afscheid

Op 13 september 2018 vond een afscheidsbijeenkomst plaats voor oud-medewerkers, en - bestuurders van NCDO. Ruim honderd mensen waren aanwezig bij een bijeenkomst waarin herinneringen werden opgehaald en werd stilgestaan bij de jarenlange missie van NCDO. Deze werd geplaatst in het licht van de tijdgeest. Het begrip mondiaal burgerschap betrof bij de oprichting van NCDO in 1970 vooral kennis, houding en gedrag in de Nederlandse samenleving in het streven naar een rechtvaardige wereldsamenleving. De missie van NCDO werd gezien als een nationale opdracht, in het licht van internationale afspraken over ontwikkelingssamenwerking. De overheid zag het als haar taak hiervoor financiële middelen beschikbaar te stellen. NCDO heeft in een periode van bijna 50 jaar een grote rol gespeeld in het betrekken van organisaties en personen bij de internationale samenwerking. Dat ging gepaard met veel enthousiasme en creativiteit, maar ook met meningsverschillen en conflicten. Al met al is er in de bijna vijftig-jarige geschiedenis sprake van een rijke oogst aan betrokken burgers, actieve organisaties, bijeenkomsten, acties, publicaties. Het draagvlak voor internationale samenwerking was in Nederland - ook in vergelijking met andere landen - lange tijd zeer hoog. Aan het einde van het tijdperk-NCDO is dit op een aantal punten veranderd. De Sustainable Development Goals, de internationaal overeengekomen wereld doelen voor een rechtvaardige en duurzame samenleving, zijn universeel. Ze betreffen niet alleen thema's ver weg, maar ook in onze eigen samenleving en leefomgeving. De bevordering van de SDGs, universele doelen vraagt om een nieuw draagvlak onder burgers en een andere invulling van het begrip burgerschap. Dit is vandaag de dag burgerschap in de context van wereldwijde dynamiek, zoals in globalisering van de economie en financiële wereld, technologische ontwikkeling, migratie, energietransitie en klimaatverandering. Daarbij komt dat rol de overheid anders wordt gedefinieerd. Niet langer ziet zij het als haar verantwoordelijkheid burgerschap in deze mondiale context te bevorderen en actief te ondersteunen. Tegelijkertijd is de urgentie onverminderd aanwezig om verantwoordelijk burgerschap te bevorderen en draagvlak te versterken voor noodzakelijke beleidsmaatregelen. In dit licht van deze ontwikkelingen is de rol van NCDO in de loop der tijd veranderd en is de subsidie aan NCDO in 2017 beëindigd.

Deze dynamiek werd verwoord door verschillende sprekers tijdens de afscheidsbijeenkomst. De rede die op 13 september werd uitgesproken door Jos van Gennip, oud-voorzitter van NCDO, is als bijlage 1 bij dit jaarverslag opgenomen.¹

SDGs en de burger

De veranderingen in het thema mondiaal burgerschap heeft NCDO neergelegd in een publicatie 'SDGs en de burger'.²In deze paper constateerden we op basis van deskresearch en interviews dat er een waaier aan initiatieven aan het ontstaan is waarin overheid, kennisinstellingen, bedrijfsleven, maatschappelijk middenveld en burgers al dan niet gezamenlijk optrekkend, maar ieder op eigen wijze Nederlanders proberen te betrekken bij een duurzame en rechtvaardige wereld.

¹ Jos van Gennip, Afscheid van de NCDO, einde van een tijdperk of nieuw begin?, 13 september 2018

² Christine Carabain en Jan Bouke Wijbrandi, SDGs en de burger, juni 2018. Deze publicatie is in een engelse vertaling uitgegeven als Occasional Paper door GENE, Global Education Network Europe, onder de titel Sustainable Development and the Citizen.

De centrale vraag in deze publicatie is hier hoe burgers in Nederland concreet kunnen bijdragen aan het realiseren van de 17 duurzame ontwikkelingsdoelen, de SDGs. Deze doelen hebben een universeel karakter en hangen onderling samen. Er is sprake van een multi-stakeholder benadering, waar samenwerking en het aangaan partnerschappen tussen bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, overheden, onderwijs en de academische wereld van groot belang zijn. De publicatie mondt uit in enkele deelvragen voor nadere bespreking en uitwerking:

1. De vraag hierbij is *of* en *hoe* de SDGs, afgesproken op internationaal niveau, in verbinding staan met in de samenleving opbloeiende burgerinitiatieven. Wordt de energie en inspiratie vanuit de samenleving het startpunt voor de verschillende actoren of wordt er gekozen voor een meer top-down benadering van het betrekken van burgers bij deze doelen (*'localizing the SDGs'*)? Is er wel sprake van een laagdrempelige en open dialoog tussen burgers en beleidsmakers? Worden er nieuwe effectievere manieren gevonden om te komen tot afstemming en versterken van deze initiatieven, het bevorderen van partnerschappen? Kan de burger overheden en bedrijven 'verleiden' tot duurzaam beleid of (ook) 'dwingen' tot verandering in zijn of haar rol als consument, werknemer en stemmer?
2. Er is sprake van een breed scala van particuliere initiatieven en (sociale) ondernemingen, die bijdragen aan een duurzame en rechtvaardige wereld. Deze koppelen hun activiteiten echter doorgaans niet expliciet aan de duurzame ontwikkelingsdoelen. Dit is ook niet zo opmerkelijk, omdat we constateerden dat deze doelen bij slechts een klein deel van de Nederlandse bevolking bekend zijn en tot nu toe vooral begrepen zijn voor professionals en beleidsmakers. Vormen hiermee de SDGs dan wel het frame voor meer particuliere initiatieven en de communicatie met de burger of spelen deze ontwikkelingsdoelen alleen op beleidsniveau een rol?
3. Waar de eerdere Millennium Development Goals vooral werden gezien als doelen voor overheden, is er nu brede erkenning voor een multi-stakeholder benadering, voor initiatieven van burgers en organisaties in de samenleving. Dit roept de vraag op naar de rol van de overheid in deze nieuwe context, bij voorbeeld als financier, waar het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen nog in de kinderschoenen staat. Het spreekt voor zich dat de overheid hier breder gezien moet worden dan het ministerie van Buitenlandse Zaken, dat de rol speelt van 'doorgeefluik' van deze doelen naar andere ministeries en maatschappelijke organisaties.

De nalatenschap van NCDO

Bij het beëindigen van NCDO resteert een nalatenschap in de vorm van inzichten, ervaringen en geleerde lessen, netwerken en vrij besteedbare middelen. NCDO heeft in 2018 deze nalatenschap nader geconcretiseerd, in overleg met verwante organisaties. Aangezien sprake is van eigen financiële middelen heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken het vaststellen van de bestemming daarvan aan NCDO overgelaten.

De Raad van Toezicht van NCDO heeft op 9 november 2018 een principebesluit genomen over de bestemming van de nalatenschap van NCDO. Deze zal worden overgedragen aan een drietal organisaties voor het uitvoeren van projecten op het terrein van Burgerschap in relatie tot de Sustainable Development Goals. Er wordt gestreefd naar optimale afstemming tussen de verschillende activiteiten. Daarom wordt hieronder ook een versterking van de staf van SCG Charter voorgesteld.

Dialogoog

Dit project geeft vorm aan de veelal ontbrekende dialoog over thema's van de SDGs tussen burgers, professionals en beleidsmakers, om in het nastreven van de SDGs optimaal aan te sluiten bij bestaande en nieuwe ideeën en initiatieven in de samenleving. Met andere woorden: hoe kunnen *'localizing and living the SDGs* met elkaar worden verbonden? In overleg met SDG Charter en andere partijen worden SDGs geselecteerd die onderwerp worden van een dialoog. Aan de hand van een SDG worden concrete hulpvragen geformuleerd, die aansluiten bij de Routekaart voor het realiseren van de SDGs in Nederland in 2030. Uitkomsten van de dialoog zijn concrete initiatieven, samenwerkingsverbanden of beleidsadviezen. Daarnaast wordt aan de hand van de dialogen de methodiek verder ontwikkeld, zodat dergelijke dialogen 'het nieuwe normaal' worden. Number 5 wil een koppeling aanbrengen tussen lokale dialogen en initiatieven en het internationale niveau, bij voorbeeld door aan te halen bij de beoogde SDG World Tour, die 17 SDGs en landen verbindt en eindigt in New York.

Dit project zal worden uitgevoerd door de Number 5 Foundation, Den Haag.

Uitdagingen

Dit project behelst het bevorderen en ondersteunen van concrete burgerinitiatieven voor een duurzame samenleving. Deze steun kan toegang tot netwerken, inhoudelijke expertise of startsubsidie betreffen. Er is een sterke wisselwerking tussen organisaties en burgers, de een kan niet zonder de ander op weg naar de SDGs. Daarbij geven de SDGs hieraan met een gedeelde taal richting en urgentie. Ze maken de uitwisseling tussen deze groepen gemakkelijker. SDG Charter wil bestaande initiatieven verbinden en de beweging groter maken.

Voor het betrekken van de burger zal SDG Charter beginnen bij de burger (niet bij het zenden van een boodschap), op een positieve manier (niet met doem of dwang) en gericht op actie (niet op bewustwording, al kan dat wel een middel zijn). Alleen dan kan er een beweging van onderaf ontstaan.

We gaan dat doen door naar burgers toe te gaan, hun te vragen wat ze doen en wat hen bezig houdt. Vervolgens dagen we hen uit om verder te kijken en zelf een stapje verder te gaan en tenslotte helpen we hen daarbij. We laten zien dat ze niet alleen staan, dat we samen werken aan de toekomst die we willen: de SDGs.

Gegeven de centrale rol van SDG Charter bij het uitvoeren van de genoemde projecten en de noodzaak tot coördinatie en afstemming van de verschillende projecten (zoals de verbinding met de SDG routekaart, de eenheid van communicatie, de platformfunctie, leren en evalueren) wordt voorgesteld de formatie van SDG Charter in de periode 2019 - 2021 met één (deeltijd-)functie uit te breiden. Bovenstaande zal leiden tot een aanpassing van de begroting en het formatieplan van SDG Charter voor de genoemde jaren.

Dit project zal worden uitgevoerd door de Stichting SDG Charter, Amsterdam.

Communicatie

Dit project betreft het versterken van de strategische en uitvoerende communicatie over de duurzaamheidsdoelen in Nederland, zodanig dat een breder publiek wordt bereikt. Dit project is ontwikkeld in samenwerking met SDG Charter en de Stichting OneWorld. OneWorld zal laagdrempelige verhalen maken voor een breed en betrokken publiek. Centraal staan 'Glocal Heroes'. Deze verhalen kunnen voortkomen uit journalistieke projecten, decentrale activiteiten door SDG Charter en de lokale dialogen van Number 5. OneWorld zal hiertoe een subplatform inrichten en onderhouden op oneworld.nl, voorzien van een dashboard met een kaart naar lokale activiteiten

en een koppeling met de onderscheiden SDGs. In het OneWorld Magazine worden artikelen zichtbaar gekoppeld aan de SDGs. De SDGs zullen daarnaast belicht worden in de OneWorld Nieuwsbrief en een jaarlijks thema-nummer. Waar mogelijk worden activiteiten verbonden met een activiteiten-platform, dat wordt beheerd door SDG Charter.

Dit project zal worden uitgevoerd door de Stichting OneWorld, in opdracht van de Stichting SDG Charter.

PhD ‘Wereldburgerschap’

Het is van belang de in de loop van bijna 50 jaar geleerde lessen ten aanzien van het bevorderen van mondiaal burgerschap te documenteren en beschikbaar te stellen voor toekomstige activiteiten. Het werk van NCDO kan daarbij worden geplaatst in het tijdsbeeld. Daarbij heeft een verandering plaatsgevonden van ‘draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking’ onder burgers naar burgerschap in de context van een geglobaliseerde wereld. De SDGs vormen daarbij samenhangende doelstellingen in een wereldwijde agenda voor een duurzame samenleving. De mogelijkheid bestaat hierover promotie-onderzoek mede mogelijk te maken binnen de Universiteit Leiden, met een nader uit te werken probleemstelling. Deze probleemstelling biedt de mogelijkheid de activiteiten van NCDO en andere organisaties ten aanzien van mondiaal burgerschap te plaatsen in de tijdgeest van de afgelopen decennia en het formuleren van geleerde lessen. De werktitel is: PhD ‘Wereldburgerschap’. Hierover bestaan contacten met de Juridische Faculteit van de Universiteit Leiden (Prof. Ton Liefwaard, vice-decaan) en de Faculty Governance and Global Affairs (Prof. Judi Mesman, dean Leiden University College). NCDO kan hieraan een financiële bijdrage leveren, naast bijdragen vanuit de Universiteit Leiden en andere partijen, en meewerken aan het toegankelijk maken en beschikbaar stellen van bronnen ten behoeve van het promotie-onderzoek.

Dit project zal worden uitgevoerd door de Universiteit Leiden.

Overleg met het ministerie van Buitenlandse Zaken

In 2014 heeft het ministerie van Buitenlandse Zaken besloten de subsidie aan NCDO na 2017 te beëindigen. NCDO heeft een beschikking ontvangen, waarin werd vastgelegd dat de organisatie in de periode 2014-2017 een bedrag van € 12.000.000,- zou ontvangen voor het uitvoeren van inhoudelijke werkzaamheden, het verzelfstandigen van onderdelen van NCDO en het financieren van de afbouw van de organisatie. Een bedrag van € 3.000.000,- had betrekking op het jaar 2017. In een aanvullende beschikking heeft het Ministerie een bedrag van € 725.000,- goedgekeurd als innovatiesubsidie voor het te verzelfstandigen OneWorld.

In juni 2018 heeft NCDO haar jaarrekening en jaarverslag ter goedkeuring voorgelegd aan het Ministerie. Op 22 maart 2018 heeft het Ministerie NCDO geïnformeerd dat de rapportage en het accountantsverslag over 2017 zijn goedgekeurd. Het Ministerie spreekt daarbij zijn waardering uit voor de wijze waarop NCDO haar inhoudelijke werkzaamheden in 2017 heeft uitgevoerd en overgedragen en geeft aan vertrouwen te hebben in de wijze waarop de verdere afwikkeling van de Stichting plaatsvindt. In daarop volgend overleg tussen NCDO en het Ministerie zijn de volgende zaken aan de orde gekomen:

- NCDO heeft in de afgelopen jaren een vrij besteedbaar eigen vermogen opgebouwd, dat NCDO naar eigen inzicht en in lijn met haar missie zal besteden aan haar nalatenschap.
- NCDO heeft voorzieningen opgebouwd voor het nakomen van haar verplichtingen en voor het afwikkelen van de Stichting NCDO. Daarvoor wordt de subsidie van het Ministerie gebruikt, naast eigen middelen van NCDO.

- NCDO heeft verplichtingen in het kader van de Sociaal Plannen in verband met achtereenvolgende reorganisaties, die naar verwachting in 2021 zullen zijn afgewikkeld. Daarna zal de organisatie naar verwachting in 2022 worden opgeheven.
- Het Ministerie zal de laatste tranche van de subsidie van € 636.250,- aan NCDO betalen op grond van liquiditeitsbehoefte in relatie tot de besteding van verkregen subsidie.
- NCDO zal eventueel niet bestede subsidiegelden vóór de opheffing van de Stichting in 2022 terugbetalen aan de Nederlandse overheid.
- NCDO zal het Ministerie jaarlijks ter informatie een financiële rapportage sturen.

Meerjarenplan afwikkeling NCDO

Op grond van het besluit dat de Stichting NCDO in 2022 zal worden opgeheven heeft NCDO een meerjarenplan en -begroting opgesteld. Hierin zijn de volgende activiteiten opgenomen:

- Verantwoording over de aan de Stichting OneWorld en uitgeverij Young & Connected beschikbaar gestelde subsidiemiddelen;
- Uitvoeren Sociaal Plannen;
- Overdragen en begeleiden nalatenschap NCDO;
- Onvoorziene werkzaamheden;
- Voorbereiden afwikkeling Stichting NCDO.

Voor de operationele kosten in de periode 2020 - 2022 is een meerjarenbegroting opgesteld en een voorziening opgenomen op de balans.

2.2 Overdacht van activiteiten

NCDO heeft in 2017 overeenkomsten afgesloten om het mogelijk te maken dat succesvolle bedrijfsonderdelen, OneWorld en Samsam, elders worden voortgezet. Daarvoor is een deel van de subsidie van het Ministerie van Buitenlandse Zaken beschikbaar gesteld. Een transitievergoeding voor Samsam aan Uitgeverij Young & Connected, onderdeel van de Sijthoff Media Groep, is gefinancierd uit de reguliere subsidie aan NCDO in de periode 2015 - 2017. Voor de innovatie en verzelfstandiging van OneWorld heeft het Ministerie in 2017 aan NCDO een additionele subsidie verstrekt, die is doorgegeven aan de Stichting OneWorld, naast middelen voor het afronden van lopende projecten en het overdragen van fondsen voor een sociaal plan voor mee-verhuisde NCDO-medewerkers.

Bijlagen bij dit jaarverslag van NCDO bieden een inhoudelijke verantwoording over besteding van de doorgegeven subsidie in 2018. De financiële verantwoordingen zijn eveneens in een tweetal bijlagen bij dit jaarverslag opgenomen.

3. Bedrijfsvoering

3.1 Communicatie

Aangezien NCDO zelf geen inhoudelijke uitvoerende werkzaamheden meer verricht, is de externe communicatie beperkt tot het verstrekken van basisinformatie over de organisatie via de website www.ncdo.nl. Met diverse relaties onderhoudt NCDO mondelinge en schriftelijke communicatie.

3.2 Medewerkers

Op 1 januari 2018 had NCDO nog vier medewerkers in dienst. Medio 2018 hebben deze de organisatie alle verlaten. Op grond van enkele sociaal plannen, die zijn overeenkomen bij achtereenvolgende reorganisaties, zijn met medewerkers vaststellingsovereenkomsten afgesloten. NCDO heeft hiervoor een voorziening opgenomen. Deze wordt periodiek herijkt.

Lopende werkzaamheden en de voorbereidingen van de afwikkeling van NCDO werden in 2018 verzorgd door een drietal medewerkers, die op uren-basis werden beloond.

3.3 Huisvesting

NCDO was tot medio 2018 gevestigd in Pakhuis De Zwijger, Amsterdam. Vanaf juli 2018 is NCDO gehuisvest in het Koninklijk Instituut voor de Tropen. Daar deelt zij momenteel een kantoor met SDG Charter en de Worldconnectors.

3.4 Governance: bestuur en toezicht

Gedurende geheel 2018 was Jan Bouke Wijbrandi bestuurder van NCDO.

De samenstelling van de Raad van Toezicht is per 31 december 2018 als volgt:

Pieter van Geel, voorzitter

Jan Hoekema, vice-voorzitter

Herman Mulder, audit commissie

Op 19 maart 2018 heeft Annelies Zoomers haar lidmaatschap van de Raad van Toezicht beëindigd. Daarbij gaf ze aan dat haar specifieke expertise binnen de Raad niet langer noodzakelijk is, omdat de inhoudelijke activiteiten van de drie bedrijfsonderdelen van NCDO in 2017 zijn afgerond of overgedragen. De Raad van Toezicht dankt Annelies voor haar jarenlange inzet en betrokkenheid bij de organisatie.

De Raad van Toezicht heeft in 2018 besloten de huidige governance structuur te handhaven tot de Stichting wordt opgeheven. Daarbij is tevens besloten tot een wijziging van de statuten, waardoor een volgende herbenoeming van de leden van de Raad van Toezicht mogelijk wordt.

Voor een overzicht van bespreekpunten en besluiten in 2018 wordt verwezen naar het bestuursverslag in de jaarrekening.

4. Financieel overzicht 2018

Baten	Begroot	Gerealiseerd	Resultaat
Marktbaten	-	501	501
Totaal baten	-	501	501

Lasten			
Personeelskosten	312.000	317.995	-5.995
Huisvestingskosten	110.000	39.339	70.661
Afwikkeling NCDO	50.000	44.617	5.383
Communicatie	50.000	0	50.000
Accountantskosten	22.000	15.254	6.746
Raad van Toezicht	6.000	5.063	937
Totaal lasten	550.000	422.267	127.733
Resultaat	-550.000	-421.766	128.234

Toelichting:

1. NCDO had in 2018 geen inkomsten in de vorm van subsidies of marktbaten. De lasten in 2018 werden gedekt uit een voorziening die op de balans is opgenomen. De begroting voor de operationele afwikkeling in 2018 bedroeg € 550.000,-.
2. Ter toelichting op de gerealiseerde lasten in 2018 het volgende:
 1. De totale lasten bedroegen in 2018 € 422.267,-, ruim onder de begroting.
 2. De personeelskosten waren vrijwel gelijk aan de begrote kosten. In 2018 betroffen deze vier medewerkers die in de eerste helft van het jaar nog in dienst waren van NCDO. Daarnaast werd de operationele afwikkeling uitgevoerd door een drietal part time medewerkers, die werkten op basis van een free lance overeenkomst en urenverklaringen. De daarmee gemoeide kosten bleven binnen de begroting. De kosten van de free lance medewerkers lagen licht boven begroting, in verband met de noodzakelijke extra inzet van de medewerker P&O in verband met uitvoering sociaal plannen en ondersteuning aan OneWorld.
 3. De huisvestingskosten waren aanmerkelijk lager dan begroot. NCDO heeft medio 2018 Pakhuis De Zwijger verlaten en heeft een bescheiden kantoorruimte in het Koninklijk Instituut voor de Tropen.

4. De afwikkeling van de NCDO bracht in 2018 diverse kosten met zich mee, voor onder meer de afscheidsbijeenkomst op 13 september 2018, een special van OnzeWereld en de publicatie over mondiaal burgerschap en de SDGs.
 5. In 2018 zijn geen communicatiekosten meer gemaakt.
 6. De accountantskosten lagen onder begrote kosten.
 7. De kosten van de Raad van Toezicht waren lager dan begroot, aangezien het aantal leden in maart 2018 is teruggebracht tot drie.
3. Het negatieve resultaat van € 421.766,- wordt gedekt uit de voorziening voor de operationele afwikkeling van NCDO. Deze voorziening bedroeg per 1 januari 2018 € 700.000,-. Er resteert per 31 december 2018 nog een bedrag van € 278.234,-.

Bijlagen

- 1. Jos van Gennip, Afscheid van de NCDO, einde van een tijdperk of nieuw begin?, 13 september 2018**
- 2. Inhoudelijke rapportage OneWorld aan NCDO 2018**
- 3. Inhoudelijke rapportage Samsam aan NCDO 2018/2019**
- 4. Financiële verantwoording OneWorld 2018**
- 5. Financiële verantwoording Samsam 2018**

Bijlage 1

Afscheid van de NCDO: einde van een tijdperk of een nieuw begin?

Jos van Gennip, voorzitter NCDO 2003-2011

Slotbijeenkomst op 13 september 2018 in het Koninklijk Instituut voor de Tropen.

Engagement, engagement met enthousiasme en innovatie, op de eerste plaats van de medewerkers; dat is de rode draad door de vijftigjarige geschiedenis van de Nationale Commissie voor Ontwikkelingsstrategie in 1970, tot de Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling nu. En jullie aanwezigheid vandaag, beste ex-collega's, bestuur en oud-bestuur, is een symbool van dat engagement, dat veel meer was dan een strooivuur, maar een blijvend watermerk, engagement, enthousiasme en innovatie. Inzet ook voor een mensengemeenschap, die veel meer nodig had dan hulp, vooral waardigheid en gerechtigheid. Oude begrippen, maar allerminst versleten. Het eerste conflict waaraan de NCO bijna ten onder ging was politiek, niet charitatief van aard: de strijd tegen de apartheid.

De merkstenen in die halve eeuw geschiedenis zijn daarbij niet alleen triomfbogen, maar misschien daarom ook ongeval-kruisen, en soms verzetsmonumenten. De oprichter en naamgever Prins Claus, die meer dan wie ook symbool stond voor een Nederland, dat zich moest koppelen aan de nieuwe mondiale realiteiten, heeft het geweten. "Het systeem" stond immers geen controversiële posities toe. Alsof die menswaardigheid en gerechtigheid en, zouden we er nu aan toevoegen, inclusiviteit en duurzaamheid vanzelf komen aanwaaien... Het is dan ook heel bijzonder geweest, dat zijn echtgenote zo nadrukkelijk aanwezig was op de kernmomenten uit onze geschiedenis. En het is bijzonder dat de zorg voor die unieke erfenis ook nu nog wordt gesymboliseerd in de aanhoudende betrokkenheid van het Koninklijk Huis. Ook een rode draad, vijf decennia lang.

Niet vanzelf aanwaaien, maar mijn generatie stond bij het begin van dat avontuur er niet alleen voor! Velen hebben zich het hoofd gebogen over de vraag, hoe ons land toch jaar in jaar uit in de ereloge van die internationale samenwerking terecht was gekomen. Persoonlijk heb ik altijd een verklaring gevonden in die coalitie van sociaal-democratie en de toen aanzienlijke groep kerkbetrokken christenen. Sociaal-democraten, die in ons land hun traditie van internationale solidariteit niet hadden zien sneuvelen op de slagvelden van Verdun, zoals de Fransen en de Duitsers. Kerken en gelovigen, die als het ware geruisloos hun zo sterke missie- en zendingstraditie zagen overgaan in een concept van integrale ontwikkeling. Dat was de achterkant, en aan de voorkant zagen we de politieke en institutionele vertaling in coalities, die het op dit punt snel eens werden, en parlementariërs die zich om de schaarse woordvoerderschappen op dit terrein verdrongen, en vooral in een maatschappelijk klimaat, dat met woord en daad die inzet ondersteunde. Het verzuilde omroepsysteem was daarbij instrumenteel. Maar dat was niet alles: naast een op waarden als solidariteit gebaseerde overtuiging was er ook het groeiend inzicht in de consequenties van de nieuwe globalisering en interdependentie. De Wereldraad van Kerken riep als eerste op tot die éénprocents-middelenoverdracht. Pausen zorgden met hun encyclieken als *Pacem in Terris* en *Populorum Progressio* voor die combinatie van moreel appel met een nieuwe visie op integrale ontwikkeling. In ons land was het bovenal Nobelprijswinnaar Tinbergen, gesprekspartner van Prins Claus en Jan Pronk, die de combinatie van middelen-overdracht met vrijhandel en mondiale arbeidsverdeling agendeerde. Eigenlijk hadden wij het relatief gemakkelijk in een klimaat, waarin één telefoontje van een Kardinaal uit Utrecht aan premier Piet de Jong voldoende

was om de beoogde twee honderd miljoen verhoging van de defensie-uitgaven te matchen met eenzelfde bedrag voor ontwikkelingssamenwerking.... En het draagvlak werd ook nog versterkt door de zorg, dat blijvende armoede de rode looper was voor Moskou en Peking om via Afrika en Latijns Amerika naar Europa te springen. Onder VVD-minister Schoo en CDA-minister Bukman bereikte het O.S.-budget zijn hoogste niveau ooit. En in dat klimaat konden dertig-veertig jaar lang Nederlandse ngo's – vooral de grotere – wereldspelers worden. En kon het NCDO-adres bezocht worden door altijd verbaasde en meestal bewonderende bezoekers uit buiten- en binnenland: hier gebeurde het....

En toen ging het, zo in de tweede helft van het vorig decennium, mis. Daarvoor zijn er nog weinig analyses. Waarom misten wij ook bij de NCDO de signalen van zowel aid fatigue als het verlangen naar eigen veiligheid en sluiting van grenzen. Een verbijsterde Jean-Claude Juncker, Bill Gates, en zoveel anderen, die zich afvragen, waarom Nederland, juist Nederland de loge verruilde voor het schavotje. Waarom een toenmalige leider van de sociaal-democratie akkoord ging met een dramatisch bezuiniging onder verwijzing, dat hij maar een vijf- of tiental protesten had gekregen, en waarom een tegengeluid binnen het CDA afgedaan werd met de reactie, dat het niet om de kwantiteit, maar de kwaliteit ging.

Heeft de NCDO gefaald, toen het tij ging keren? Gefaald in analyse en onderkenning van signalen? De vraag gaat dieper: waarom miste het uitgebreide research-apparaat van zelfs het Sociaal en Cultureel Planbureau de Fortuinrevolutie? Die fundamentele vraag naar de verandering in het denken, zeg maar de cultuur, misschien zelfs beschavingskarakteristieken van de Nederlandse bevolking. Waarbij de verbleking van internationale idealen maar een aspect was. De schrik ook, juist in sociaal-democratische kringen, dat de zegeningen van de globalisering vooral ongelijkheid genereerden. En secularisering bleek niet automatisch de noodzakelijke herfundering van het solidariteitsprincipe mee te brengen. Ook de dragende instellingen, die stonden voor gerechtigheid en die solidariteit, verkruimelden in de ontzuiling en versplintering. De bewering, dat het allemaal nutteloze geldsmijterij was, die sommige rekenmeesters zo goed uitkwam, werd van gepingel een doelschop, een schop, zo leek het soms in een doel zonder keeper. Was het geld aan ons besteed, ook weggegooid?

Als ik de zaal rondkijk, dan zie ik met trots pioniers, voortrekkers, gedrevenen. Het duurzaamheidsconcept heeft NCDO eerder dan bij vele anderen verbonden met het ongelijkheidsvraagstuk. De samenwerking met het bedrijfsleven vond hier haar kraamkamer; de signalen van Rio en de nieuwe samenspraak van de grote levensbeschouwelijke tradities rond behoud van de aarde werden hier opgevangen, en versterkt; de behoeften aan tastbaarheid, directe betrokkenheid en menselijke maat werden hier vertaald in een uniek programma van premiering van honderden kleinere projecten; in de verbinding met de sportwereld werd een nieuw bondgenootschap opgebouwd; en in de andere richting probeerden we de elites uit politiek, wetenschap en bedrijfsleven te connecteren met de grote wereldvragen; en waar de kennis van gemobiliseerde experts niet voldoende was werden eigen onderzoeksprogramma's gestart en een hoogwaardige publieke discussie gefaciliteerd. BID, Worldconnectors, het Programma Kleine Projecten, Kaleidos Research, het Earth Charter, One World, Sam Sam en zoveel meer kregen hier kleur en profiel. Wij, vooral jullie, hadden en hebben over onze fouten en tekortkomingen heen, een goede naam. En een baan bij de NCDO op je cv zat zeker een geslaagde maatschappelijke landing niet in de weg, zoals velen van jullie getuigen.

Maar fouten zijn er zeker gemaakt. Eigen fouten en miskleunen in de wisselwerking met anderen. Soms onvermijdelijk. Subsidie doorgeleiden roept meer onvrede op dan erkentelijkheid; het eigen huis uitbreiden bleek te dikwijls gepercipieerd te worden als bouwen op andermans grond; de dialoog met de grote maatschappelijke organisaties en de politiek werd te veel als eenzijdige advocacy gezien; de geruststellende opinieonderzoekingen over draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking waren misschien te welkom. Ons werd verweten alleen de bekeerden te bereiken. En zo is er meer, ook persoonlijk falen of misplaatsingen.

Deel dus van een culturele omwenteling? Maar in onze sector kwam er nog iets anders bij. Institutionele tekorten. Het WRR-rapport "Minder pretentie, meer ambitie" heeft die in de opzet van onze internationale samenwerking haarfijn geanalyseerd en een aantal aanbevelingen gedaan. Het is onbegrijpelijk, dat de toenmalige minister in 2010 er onmiddellijk afstand van heeft genomen en er nadien niets mee is gebeurd. Zonder een bepaalde mate van professionalisering blijft het vrij schieten op al onze inspanningen. Maar het was onder de invloed van een professioneel beleidsinstituut als het ODI, het Overseas Development Institute in het Verenigd Koninkrijk, dat een sceptische David Cameron is omgeslagen en zich heeft ingezet voor verhoging van de Britse bijdrage. Het kan ook hier: Defensie en Buitenlandse Zaken kunnen terecht rekenen op de onderbouwde opinies van een Clingendael en voor beantwoording van kritiek en vragen is dit een erkend referentiepunt. De herhaaldelijke afwijzing van onze inzet om ook in ons land, ook op dit terrein een soortgelijke voorziening te krijgen, voor mijn part met de NCDO als beginpunt, heeft onze sector weerloos gehouden en een prooi voor populistische opiniëring. Waarom bijvoorbeeld niet een Nederlandse versie van het baanbrekende rapport van het Center for Global Development over de unieke resultaten en de successen van de brede ontwikkelingsinspanning. Niet zo maar een volgende academisch instituut, maar één, dat in echte dialoog staat met de grote beleidsdilemma's van overheid, economie en samenleving. Internationale Samenwerking vraagt professionaliteit. En het vraagt nog iets meer: een handelingsperspectief. Zoals burgers hun inzet wilden en willen vertalen in die concrete, tastbare acties en projecten, zo mag onze samenleving zich richten op duidelijke doelstellingen en beoogde resultaten. Misschien was het ontbreken daarvan ook wel één van de oorzaken van de malaise.

Maar zelfs kennis en handelingsperspectief alleen zijn niet voldoende. De centrale en belangrijkere vraag, waarvoor we nu staan is of er in onze samenleving weer ruimte kan komen voor een substraat van waarden en overwegingen, die ons, onze burgers en de politiek, aanzetten tot keuzes voor de langere termijn, voor andere zaken dan eigen belang of zelfverrijking, namelijk voor mededogen en barmhartigheid, ruimte voor het inzicht ook, dat als we nú niet over onze schaduw heen springen, de beloftes van de 21^e eeuw zullen ontaarden in nachtmerries. Menselijke waardigheid, gelijke kansen, verantwoordelijkheid voor de toekomst. Zorg, zoals het in een recent geschrift genoemd wordt, voor ons gemeenschappelijk huis: voor die discussie moet weer ruimte komen, zonder in utopieën te vervallen, maar wel met idealen en vooral met hoop. Achim Steiner, het hoofd van de UNDP en de grote promotor van de Sustainable Development Goals zegt het zijn leermeester James Miller na: de 21^e eeuw kan de beste worden van de menselijke geschiedenis, maar kan ook ontaarden in de meest desastreuze, als we niet die waarden, die inzichten, die visies durven vertalen in beleid en actie. Nu de instituten als kerken en politieke partijen, die ons die waarden voorhielden, aan gezag en invloed hebben ingeboet, is dat geen vrijbrief om niet op andere wijze tot dat moreel besef te komen. Van autonome burgers mag worden gevraagd ruimte te maken voor reflectie daarop, ruimte ook voor de vele bronnen en voorbeelden van die andere benadering. Dat kan en moet culminereren in het besef, dat in deze eeuw burgerschap vierdimensionaal is. Ik volg Von Dohnanyi, de voormalige sociaal-democratische burgemeester van Hamburg, in zijn stelling

dat de globalisering het best geaccepteerd wordt door burgers, die verworteld zijn in hun éigen leefomgeving; niet *footloose* zijn geworden, niet vervreemd of alleen kosmopolitisch. Als ik honger wil bestrijden, dan moet ik misschien beginnen met die voedselbank in de eigen gemeente, voel ik mij verantwoordelijk voor een beleid, dat verspilling en de wegwerpcultuur in mijn eigen land tegengaat, kijk ik naar de effecten van het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid voor mondiale voedselzekerheid, en inderdaad bevorder ik ook de voedselproductie ginds in Afrika. De eigen leefomgeving, de Heimat, de eigen natie, Europa en de wereld: het zijn die vier dimensies van een en hetzelfde burgerschap. Dus beter dan wereldburgerschap, dat nieuwe concept van het integrale, het in wezen vierdimensionale.

Maar zo komen we terug bij onze agenda, onze toekomst. De SDG's zijn het perfecte kader om de veelfacetige uitdagingen van de 21^e eeuw te adresseren met een universele agenda voor een duurzame, houdbare werelddamenleving. Ze zijn het resultaat van veel kennis en ervaring, en misschien hoeven we ons als Nederland niet op alle zeventien doelen in gelijke mate te concentreren; doen waar we het beste in zijn, dat handelingsperspectief, maar tezelfdertijd in het besef, dat het niet om wij en zij gaat, maar om hier én ginds, om ons allen. Die zorg voor het gemeenschappelijk huis, die begint bij het opruimen van de eigen kamer, maar daar niet ophoudt. De SDG's als referentiepunt, als agenda en als perspectief. Zeventien merkstenen, misschien te veel en in het publieke debat te gecompliceerd en teveel de taal van de beleidsmakers, waarmee de samenleving niet bereikt wordt. Het gaat om de essentie: een wereld van menswaardigheid, veiligheid, inclusiviteit, gelijke kansen en met behoud van het regeneratieve vermogen. Die zeventien doelstellingen zijn de pijlers, onontbeerlijk voor dat perspectief. Het perspectief, dat een nieuwe generatie vraagt, waartoe velen van jullie nog behoren.

Opnieuw, net als een halve eeuw geleden komt dat perspectief niet zo maar aanwaaien.

Hoeveel steun, acceptatie krijgt die keuze, dat perspectief. In de politiek, in de economie, in de samenleving, in mijn persoonlijk leven. Velen, ook en juist hier in deze zaal, in dit huis - het SDG House - zetten zich hiervoor in. Die inzet is onontbeerlijk. Misschien ook in de vorm van een nieuw brandpunt van samenwerking, juist zoals de SDG's beogen, van maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven, wetenschap, politiek en overheid. Het SDG-Charter, dat zich in dit huis sinds een jaar ontwikkelt, kan zo'n brandpunt worden, niet als vervanger van de vele bestaande organisaties die zich met alle of één SDG bezig houden, maar als referentiepunt voor heel de samenleving. Er is opnieuw een brug nodig, die dat mogelijk maakt. Een brug van serieuze research, van beleidsdialoog met alle partijen, van open debat met burgers, van handelingsperspectieven, en met ruimte voor een nieuw waardendebat. Dat is de boodschap en de les van vijftig jaar NCDO en dat kan ook onze erfenis zijn.

Bijlage 2

Inhoudelijke rapportage OneWorld aan NCDO 2018

Algemene ontwikkelingen OneWorld 2018

Eind 2017 is Stichting OneWorld opgericht met als missie het creëren van positieve impact op de transitie naar een duurzame en rechtvaardige wereld. Deze missie is in lijn met de missie van Stichting NCDO.

Na de benoeming van bestuursvoorzitter Maurits Groen is het bestuur snel uitgebreid met vier overige bestuursleden: Steven Collet (secretaris), Linda Midgley (penningmeester), Milouska Meulens, Richard Kooloos en Jan Bouke Wijbrandi als waarnemend bestuurslid namens Stichting NCDO. Er is bij het samenstellen van het bestuur zorgvuldig gekeken naar een balans in ervaring. Zodoende is het bedrijfsleven, de overheid, sociaal ondernemers en journalistiek/media vertegenwoordigd. Ook is rekening gehouden met een balans in leeftijd, achtergrond en geslacht.

De directie, verantwoordelijke voor de dagelijkse leiding van de organisatie, bestond in 2018 uit Emma Lok (zakelijk manager / uitgever), sinds 2014 werkzaam voor OneWorld. Zij heeft vanuit OneWorld de transitie afgelopen jaren geleid. In februari is Seada Nourhussen aangetreden als hoofdredacteur van OneWorld. Met haar jarenlange journalistieke ervaring bij de Volkskrant en Trouw en gespecialiseerd in thema's als Afrika, mensenrechten en gelijkheid, sluit haar profiel goed aan bij de koers van OneWorld.

Het bestuur en de directie hebben gezamenlijk de positionering van de organisatie aangescherpt:

“Wij zijn een social enterprise die journalistiek inzet om ‘glocal heroes’ te bewegen om bij te dragen aan een rechtvaardige en duurzame wereld”

Deze positionering heeft zich vertaald in de ambitie voor 2018:

- Nummer 1 in het medialandschap als het gaat om informatie-en kennisverstrekking over mondiale duurzame ontwikkelingen (SDGs)
- Een eerlijke, duurzame community van 10% van de Nederlandse bevolking (1,7 miljoen mensen)
- Structureel gezonde organisatie en financiële basis (€ 1.4 miljoen)

In het eerste jaar na oprichting van de organisatie is er naast de voortzetting van de redactionele werkzaamheden, het produceren van een maandelijks magazine en het dagelijks publiceren van journalistieke verhalen op de website, hard gewerkt aan het structureel vormgeven van een professionele organisatie. Een team van vaste medewerkers en freelance medewerkers is gevormd, met een balans tussen redactionele en zakelijke capaciteit. Er is tijd en geld geïnvesteerd in het vormgeven van processen en een professionele infrastructuur, ontwikkeling van de medewerkers en innovatie van de (journalistieke) producten en diensten voor de lezers en (nieuwe) partners.

Activiteiten en resultaten OneWorld 2018

Journalistieke aanpak OneWorld 2018

In 2018 heeft OneWorld haar journalistiek onverminderd ingezet om maatschappelijke onderwerpen te agenderen, bestaande discussies te beïnvloeden door podium te bieden aan onvertelde perspectieven en bedrijven, overheid en ngo's aan te sporen tot verandering.

Om tot deze publicaties te komen heeft hoofdredacteur Seada Nourhussen de volgende redactionele pijlers voor OneWorld gedefinieerd:

Het ontbrekende verhaal: OneWorld ziet wat andere media over het hoofd zien. Wat wordt er in deze actuele kwestie niet besproken? Wij gaan niet blind mee in hypes, maar kijken er eerst rustig naar en zien dan helder wat er mist: het verhaal vanuit Jerry Afriye zélf in plaats van alle reuring om hem heen. En verhalen waar andere media het überhaupt niet over hebben, zoals hun eigen verrechtsing.

Het gekantelde narratief: Een als positief bekend staand fenomeen kan negatief blijken en een als negatief bekend staand fenomeen kan positief blijken. Deze aanpak vergt (zelf)reflectie, maar biedt ook hoop. Elektrisch rijden klinkt als een oplossing, maar wie lijdt er onder onze lithiumkoorts? Katoenen tasjes lijken duurzaam, maar zijn inmiddels een plaag. Afrika heeft nog nauwelijks stroom, maar dat biedt juist de kans om met één *frog leap* het continent van de schone energie te worden.

De ongemakkelijke vragen: Alledaagse consumentenkeuzes en levenskeuzes toetsen we aan onze thema's: kindervens vs klimaatvoetafdruk, helpen vs superioriteitsdenken, superfood vs voedselonzekeerheid, lekker wonen vs gentrificatie.

Zelfkritiek: Dwars tegen andere media in stellen wij ons wél kwetsbaar op. Of het nu om onze eigen koloniale taal, hetero-normatieve blik of andere blinde vlekken gaat. Door ook onszelf op de pijnbank te leggen zijn we authentiek, integer, zullen we het vertrouwen van mediagebruikers winnen en op een compleet nieuwe manier tot producties komen.

De systeemvraag: Via welk kruispunt komen we tot de wezenlijke machtskwestie? Kortom: hoe leggen we niet alleen een specifiek probleem, maar ook het systeem erachter bloot? Wat zijn de dwarsverbanden tussen racisme en de bio-industrie of vrouwenonderdrukking en kapitalisme? Dat columnisten racistische of seksistische aanvallen ervaren is noemenswaardig, maar waar wat doen (hoofd)redacties hier tegen? We gaan voorbij de publieke verontwaardiging en gaan altijd terug naar de systeemvraag.

De wereldblik: Alles speelt overal en alles is verbonden. MeToo is geen westers probleem, maar een wereldprobleem. Klimaatverandering raakt ons allemaal en veroorzaken we collectief. Een natuurramp in Mozambique is verschrikkelijk, maar wat heeft onze CO2-uitstoot ermee te maken? Met al onze onderwerpen proberen we naar de wereld te kijken.

How to? Wij bieden handelingsperspectief door positieve ontwikkelingen van onderop én van bovenaf te reconstrueren: hoe lukte de verduurzaming van een wijk wel? Hoe kreeg deze jongen *blackface* verwijderd uit alle Nederlandse McDonalds? Hoe hou je een vlucht tegen die iemand wil deporteren? Met andere woorden: wat kun je zelf doen?

Met deze journalistieke aanpak is in 2018 onze community verder gegroeid naar meer dan 1,7 miljoen unieke lezers online, 11.000 betaalde magazine Vrienden, meer dan 60.000 volgers op de verschillende sociale mediakanalen en bijna 50.000 nieuwsbriefontvangers, wat bij heeft gedragen aan de maatschappelijke impact van onze journalistieke producties.

Journalistieke impact 2018

Met eerdergenoemde journalistieke pijlers hebben we afgelopen jaar nieuwe onderwerpen geagendeerd. Met de redactie zijn we in ons journalistieke archief gedoken en hebben we ons eigen koloniale taalgebruik onder de loep genomen. Dit heeft geresulteerd in een artikel waarin wij schrijven over welke alternatieve woorden wij vanaf nu zullen gebruiken. Dat maakte weer ongelooflijk veel reacties los in andere media, bij lezers en professionals. Mensen en organisaties die zich gesteund en geholpen voelden met deze nieuwe 'taalgids'. Maatschappelijke organisaties (ngo's) en een onderzoeksinstituut hebben laten weten hun communicatie te hebben aangepast. Anderzijds kregen we reacties van mensen die zich voelden aangesproken op hun taalgebruik en verontwaardigd waren waarom bepaalde woorden niet meer zouden kunnen. Een mooi bewijs dat het bewustzijnsproces is gestart.

Journalist Leontien Aarnoudse kwam er achter dat Nederlands' grootste Pensioenfonds ABP investeert in niet-duurzame palmolie en daarmee investeert in het kappen van bossen en regenwouden. Dit artikel leidde tot een Kassa televisie-uitzending, Kamervragen van Partij voor de Dieren, petitie van pensioenhouders én tot terugtrekking van het pensioenfonds uit deze investering.

OneWorld was het eerste medium dat wetenschapper Ellen Laan interviewde over de zogeheten *orgasm gap* (slechts 30% van de vrouwen komt geregeld klaar bij coïtus, versus 90% van de mannen). Het artikel ging viral en trok het onderwerp uit de taboesfeer. Daarna heeft Ellen Laan nog verschillende interviews in andere media gegeven en opgetreden bij evenementen om dit fenomeen, waarover ze als eerste bij OneWorld vertelde, verder te verspreiden.

Wij agenderen niet alleen door te schrijven, maar ook door te doen. Zo stapten we naar de rechter vanwege een afgewezen Wob-verzoek van onderzoeksjournalist Vincent Harmsen. Hij wilden inzage krijgen in de correspondenties tussen Wageningen Universiteit en de chemiebedrijven Bayer, Syngenta en Monsanto. De universiteit weigerde de documenten openbaar te maken. Harmsen besloot dat via de rechter af te dwingen en wij publiceerden vervolgens ook over dat proces.

Daarnaast hebben we gemarginaliseerde perspectieven kunnen belichten. Behalve het artikel van Jerry Afriye (dat 50.000 keer is gelezen), behoorden het verhaal van Manju Reijmer over de kwetsbaarheid van queer jongeren die liefde zoeken en Seada Nourhussen zelf die schreef over haar vertrek als columniste bij Trouw tot de best gelezen stukken van het jaar. Dat bewijst dat lezers het onvertelde verhaal waarderen.

Innovatie 2018

Innovatie heeft in 2018 op verschillende vlakken plaatsgevonden om de organisatie duurzaam te ontwikkelen: 1) journalistieke innovatie, het uitrollen van nieuwe journalistieke thema's en content vormen, 2) innovatie voor onze lezers en 3) zakelijke innovatie, het ontwikkelen van nieuwe proposities en partnerschappen.

Journalistieke innovatie

In 2018 hebben we op onze website verschillende nieuwe content vormen ontwikkeld om verhalen te vertellen met als doel om meer mensen op verschillende manieren bij onze maatschappelijke thema's te betrekken. Zo hebben we strips gepubliceerd om gevoelige verhalen te vertellen over bijvoorbeeld seksueel geweld en *slut shaming*.

Ook hebben we *explanation* ontwikkeld onder de naam: *The making of...* In dit korte videoverhaal van twee minuten wordt weergegeven hoe een alledaags product wordt geproduceerd, wat daarvan de effecten zijn op mens en milieu en welke eerlijke, duurzame keuzes eventueel voorhanden zijn. Voorbeelden zijn *The making of...* witte T-shirts, humus, kattenvoer, vibrators, plastic tasje, cocosmelk en nagellak.

Daarnaast hebben we mini-documentaires over inburgeren ontwikkeld om zo een inkijkje te geven in ervaringen van mensen die moeten inburgeren.

Op Instagram zijn we een experiment gestart met stories. Korte bewegende beelden die een verhaal vertellen met een tekst die aanzet tot nadenken. We hebben vooral van jongere lezers enthousiaste reacties ontvangen op onze originele en inhoudelijke Insta-stories.

Lezersinnovatie

Vanaf 2018 zijn we overgestapt op het Vrienden-model. Niet langer zien we onze lezers als abonnees. We zien ze als onze Vrienden, waarmee we onze verhalen willen delen. Naar aanleiding van verschillende lezersonderzoeken (bijv. focus groepen) merkten we dat onze lezers vooral bereid zijn om voor OneWorld te betalen, omdat ze enthousiast zijn over onze missie 'journalistiek voor een eerlijke, duurzame wereld'. De exacte prijs en wat ze er precies voor krijgen is minder van belang. Ook kregen we van de lezers terug dat ze voorkeur hadden voor een maandbedrag in plaats van een betaling per jaar.

Daarom zijn we gestart met een nieuwe 'propositie' voor onze lezers: *Word Vriend van OneWorld voor € 4,- per maand* en ontvang tien keer per jaar ons magazine (op papier en digitaal), wekelijks onze beste online verhalen in de nieuwsbrief en word onderdeel van de grootste eerlijke én duurzame community van Nederland.

Onze technische partij heeft deze communicatie vormgegeven in verschillende banners en die gepositioneerd op de homepage en ingebouwd op relevante plaatsen op de site, bijvoorbeeld halverwege een artikel. Naast de technische uitrol hebben we dit gecommuniceerd op al onze communicatie kanalen online (nieuwsbrief, vacaturebank, sociale media, partners) en offline (magazine, events en op relevante plekken als cultuur en debatcentra, kroegen, (yoga)scholen, bibliotheken, etc).

Ook hebben we door continu aandacht te geven aan publicaties over racisme en diversiteit een meer diverse en gekleurde achterban aangetrokken en hebben we de verjonging van onze lezers verder door kunnen zetten (47% van onze lezers is tussen de 22 en 44 jaar). De meerderheid van onze lezers blijft vrouw (63% t.o.v. 36% man) conform de resultaten van afgelopen jaren.

Met de verzelfstandiging hebben we ook afscheid genomen van onze abonnementenservice. We hebben afgelopen jaar een eigen lezersstelsel ontwikkeld, gekoppeld aan onze website. Hierdoor kunnen de online verhalen en diensten makkelijker gekoppeld worden aan het account van de lezers. Ook hebben we hierdoor het contact met onze lezers in eigen hand. We kunnen onze eigen toon hanteren, keuzes maken en zelf (inhoudelijke) vragen beantwoorden. We hebben veel tijd en energie geïnvesteerd in het creëren van de juiste functionaliteiten van het systeem en zullen in 2019 dit systeem nog verder ontwikkelen om onze lezersservice te optimaliseren.

In het vierde kwartaal zijn we een traject gestart voor het vernieuwen van de visuele identiteit, waarin we meer visuele consistentie creëren tussen onze producten (magazine, website en vacaturebank) en we beter kunnen vertellen wie we zijn, wat we doen en waar we voor staan. Dit traject zal in 2019 worden voortgezet. Zodoende zal een gedeelte van de financiële middelen doorgeschoven worden naar dit jaar.

Partnerinnovatie

Voor een duurzame toekomst zijn structurele inkomstenstromen nodig, gekoppeld aan de verschillende waarden die we creëren als organisatie. Partners, in zowel non-profit als profit sector, zijn daar een groot en fundamenteel onderdeel van.

Afgelopen jaar hebben we een nieuwe zakelijke propositie ontwikkeld: *Hoe zit het met ... ?*

Onafhankelijke 'uitzoek-journalistiek' vertaald in een multimedia-productie (magazine en online) op een specifiek maatschappelijk thema. Vier keer per jaar gaan we een speciale editie publiceren met daarin de feiten, fabels en de laatste ontwikkelingen rondom een thema.

We vertrekken daarbij vanuit een consumentendilemma. Consumenten worden steeds kritischer over de producten die ze kopen. Is het wel duurzaam? Vindt er geen uitbuiting plaats? Mag ik nog chocola eten? Tegelijkertijd is er veel verwarring over wat duurzaam gedrag is én wat bedrijven nu wel of niet doen om duurzamer te produceren. Kortom: consumenten ervaren vaak dilemma's en hebben behoefte aan heldere informatie.

Multinationals, social enterprises en ngo's worstelen op hun beurt met het op een geloofwaardige manier delen van hun kennis, kunde en perspectief op een bepaald thema.

Onafhankelijke journalistiek kan helpen bij een heldere en informatieve dialoog tussen bedrijven en consumenten en het vinden van constructieve oplossingen. Consumenten kunnen zo geïnformeerde keuzes maken en bedrijven kunnen op een geloofwaardige manier bijdragen aan het publieke debat omtrent maatschappelijke thema's. Betrokken partijen werken op deze manier aan hun geloofwaardigheid, zichtbaarheid in relatie tot een maatschappelijk thema én zichtbaarheid binnen de OneWorld community.

Wij geloven namelijk dat we verschillende partijen uit de markt bij dit format moeten betrekken om een volledig beeld neer te zetten van een bepaald consumentendilemma. We willen daarom samenwerken met zowel multinationals, social enterprises als ngo's. De bedrijven en organisaties die wij bij deze producties betrekken zijn niet enkel onderdeel van een probleem, maar ook cruciaal bij het vinden van een oplossing omdat ze sleutelrollen vervullen in de keten. Met een financiële bijdrage aan onafhankelijke journalistiek kunnen bedrijven en organisaties helpen bij transparantie en zichtbaarheid van een thema.

Het is voor ons belangrijk om een goede balans te vinden met de betrokken partners. We willen het onafhankelijke karakter van dit format te allen tijde borgen. We doen daarom op voorhand geen toezeggingen over de rol van partners in de publicatie.

Afgelopen jaar hebben we hard gewerkt aan het format en het enthousiasmeren van partners. Voor onze eerste editie *Hoe zit het met plastic?* die in maart 2019 is uitgekomen hebben we samengewerkt met Nestlé en Dopper. Deze editie is officieel gelanceerd tijdens een publieks-event over plastic in Pakhuis de Zwijger, waarbij het magazine op het podium tot leven werd gebracht. Daarnaast hebben we een Ronde Tafel georganiseerd voor de partners, Plastic Soup Foundation, wetenschappers en journalisten, waarin we een open en eerlijk gesprek hebben gehad over het plastic probleem en wat een ieder daar vanuit zijn of haar professionele rol aan kan doen. Zo hebben we het gesprek gefaciliteerd tussen partijen die elkaar normaal gesproken niet zouden hebben gesproken.

Van lezers en overige betrokkenen hebben we enthousiaste reacties over deze thema-aanpak ontvangen. Zodoende zal het *Hoe zit het met?*- format voor toekomstige edities over water (juni 2019), geld (september 2019) en cacao (december 2019) gecontinueerd worden.

Lancering themaplatforms: Harlot en Movement

Themaplatform over seksuele rechten en gender: Harlot

Met een achterstand op gendergelijkheid (SDG 5) in Nederland en de daarmee samenhangende noodzaak en toenemende belangstelling voor het onderwerp heeft bijgedragen aan het besluit dat seksuele vrijheid en rechten een eigen platform verdient met structurele berichtgeving. Zodoende is begin 2018 themaplatform Harlot gelanceerd met projectfinanciering vanuit het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Harlot is afgelopen jaar redactioneel aangestuurd door redacteur Justine van de Beek, afgestudeerde sociologe (Universiteit van Amsterdam) met specialisatie in gender en seksualiteit. Eerder richtte zij het feministische platform Stellingdames.nl op.

Het platform biedt een gelaagd perspectief op seksuele vrijheid in Nederland en elders, met een glansrol voor jonge activisten. Jonge activisten op het gebied van bijvoorbeeld seksuele rechten, antiracisme of feminisme zijn vaak nog niet bekend bij gevestigde media. Als ze al ruimte krijgen, worden ze vaak geforceerd tegenover een conservatief geluid gezet, wat hun boodschap inperkt. Ze moeten hun doel teveel verdedigen, en krijgen weinig ruimte om hun ideeën te ontvouwen. Harlot biedt die marginale geluiden op het gebied van seksuele rechten een podium. Wij praten niet over mensen, we praten met ze. We geven een podium aan nieuwe, progressieve geluiden die elders geen waardige ruimte krijgen. Daarmee veranderen we de richting en manier van discussies en motiveren we tot micro-revoluties in ieders eigen omgeving.

Harlot is een ouderwets Engels scheldwoord voor seksueel actieve vrouwen. Platform Harlot richt zich echter niet alleen op vrouwen. We hebben deze naam gekozen omdat de trotse toe-eigening van stigmatiserende termen staat voor een breder fenomeen dat emancipatie-bewegingen typeert: de schaamte voorbij, de macht nemen over je hoe je wordt gelabeld.

Harlot publicaties waren afgelopen jaar vooral gericht op thema's als: Queer rechten; de rechten van niet-hetero mensen, seksueel geweld zoals de #MeToo-beweging en diens impact en reproductieve rechten zoals abortus, anticonceptie en het taboe op menstruatie. Met 30.000 tot 50.000 unieke lezers per maand (al vanaf februari) constateren we dat er behoefte is aan meer inzicht over deze onderwerpen, die andere media vaak niet belichten.

Voor structurele voortzetting van het platform is nieuwe financiering nodig. Er zijn verschillende gesprekken gevoerd met potentiële partners als Rutgers, COC, Yoni, Wo=men, Mama Cash, SOS Kinderdorpen, Plan Nederland, Action Aid en Hivos. Met Rutgers hebben we [één artikel](#) betaald gemaakt over een nieuw rapport over bevolkingsgroei. Met overige partners is het nog niet tot een (structurele) betaalde samenwerking gekomen, de gesprekken daarvoor worden momenteel voortgezet. Momenteel publiceren we nog wekelijks (i.p.v. dagelijks) nieuwe artikelen op Harlot totdat er weer financiering is voor een vaste redacteur en structurele publicatiestroom.

Themaplatform over migratie: Movement

Themaplatform Movement over migratie zoomt in op de juridische en politieke systemen achter migratie en vertelt verhalen van mensen in beweging. Migratie is een van de belangrijkste issues van deze tijd geworden. Het leidt niet zelden tot verhitte debatten, tot angst, en soms zelfs tot regelrechte haat en geweld. De berichtgeving in de mainstream media schildert migratie vaak af als een probleem. Op Movement schuiven we emoties terzijde en stellen we feiten en menselijke verhalen centraal. Die verhalen laten we zoveel mogelijk door vluchtelingen zelf vertellen en schrijven.

In de eerste helft van 2018 was Zara Toksöz als redacteur verantwoordelijk voor het platform. Zara studeerde Politicologie en Internationale Betrekkingen. Hierna heeft ze onder andere gewerkt als Turkije correspondent voor de Volkskrant. Ula Idzikowska heeft in de tweede helft het stokje overgenomen. Ze is zelf migrant die jarenlang in de Belgische integratiesector heeft gewerkt en later journalistieke projecten rond migratie deed in het kader van haar studie Onderzoeksjournalistiek in Nederland. Op Movement heeft ze zich ingezet om verandering te brengen in de manier waarop naar migranten wordt gekeken. Daarom heeft ze geanalyseerd welke taal gebruikt wordt als er over migratie wordt gepraat en heeft ze een alternatief voor dehumaniserende migratietaal voorgesteld. Ze interviewde verschillende migranten en zette hen neer als een persoon, niet als een 'vluchteling' of 'asielzoeker'.

Op Movement hebben we afgelopen jaar veel verschillende verhalen verteld in uiteenlopende genres en vormen. Zo zijn we in de oorzaken van migratie gedoken. Conflict en instabiliteit in het Midden-Oosten, de Sahel-regio, Oost-Afrika, droogte, onderdrukking en ongelijkheid. Daarnaast hebben we de routes belicht met de gevaren onderweg, de mensensmokkelaars, de grenswachten en de ngo's. Ook hebben we het onzekere lot van mensen die in een juridisch limbo verkeren een plek gegeven op het platform en persoonlijke verhalen rondom integratie. En dat gecombineerd

met verhalen over de wetenschap en mechanismen achter migratiebeleid. Deze verhalen hebben maandelijks meer dan 15.000 unieke lezers geïnformeerd en mogelijk geactiveerd.

Movement heeft zich weten te onderscheiden van andere media door de manier waarop er over migratie en migranten geschreven wordt en ook door wie de verhalen worden geschreven. Zo hebben we bijvoorbeeld gewerkt met een groep van ervaren Nederlandse en buitenlandse freelance journalisten. Voor de buitenlandse producties kiezen we schrijvers die ter plekke zijn en betrokken personen kunnen spreken. Daarnaast had europarlementariër Judith Sargentini een maandelijks blog op Movement over de Europese politiek achter het asiel- en migratiedebat.

Voor structurele voortzetting van het platform is nieuwe financiering nodig. Er zijn verschillende gesprekken gevoerd met potentiële partners als Hivos, Stichting Vluchteling, Warchild, Artsen zonder Grenzen. Met deze partners is het nog niet tot een (structurele) betaalde samenwerking gekomen, de gesprekken daarvoor worden momenteel voortgezet. Daarnaast bekijken we de mogelijkheden voor een fondsaanvraag bij Stichting Democratie en Media en/of het Gieskes Strijbis Fonds. Momenteel publiceren we nog wekelijks (i.p.v. dagelijks) nieuwe artikelen op Movement totdat er weer financiering is voor een vaste redacteur en structurele publicatiestroom.

Doorontwikkeling SDG-datatool 'Remap'

Om verschillende dynamieken in de samenleving te beschrijven, is een journalist afhankelijk van de verhalen die door andere mensen verteld worden. Data, geordende getallen, categorieën bieden weer een andere blik op de wereld. Datajournalistiek staat daarom al jarenlang hoog op de prioriteitenlijst van OneWorld. Een van de manieren waarop OneWorld datajournalistiek versterkt is het bouwen van tools om data beter te begrijpen door ze te visualiseren.

De SDG-datatool 'Remap' is in 2017 ontwikkeld door datajournalist Adriana Homolova, met co-financiering van het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek. Afgelopen jaar hebben we de tool doorontwikkeld met projectfinanciering van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

In 2015 hebben wereldleiders de SDGs vastgesteld die een einde moeten maken aan armoede, ongelijkheid en klimaatverandering in 2030. Om erachter te komen of we op de goede weg zijn moeten we weten hoe we er wereldwijd voorstaan. OneWorld Remap maakt het mogelijk om meer te leren over de SDGs en landen te volgen in hun ontwikkeling naar een eerlijke en duurzame wereld. In de datatool hebben we ervoor gekozen om de wereld vanuit een andere invalshoek te laten zien dan een gebruikelijke kaartvisualisatie. Een kaart komt namelijk met vooroordelen. Op een kaart die de armoede visualiseert verwacht men al dat de Afrikaanse landen het het slechtst zouden doen. Zo worden de kaarten vervolgens ook gelezen. Maar er zit veel nuance in de data. Zo leven er bijvoorbeeld minder mensen onder de nationale armoedegrens in Uganda dan in Bulgarije of Argentinië. Daarnaast verschillen landen natuurlijk in grootte. Zo komen Rusland, China, VS of Brazilië altijd prominent te staan op een wereldkaart. In Remap heeft elk land dezelfde grootte. Zo hebben we in Remap bijvoorbeeld een verhaal over de gokindustrie in Macao kunnen vinden, terwijl deze speciale eenheid van China maar 30 vierkante kilometer groot is.

Om verhalen met Remap te schrijven, keken we vooral naar uitschieters in de data. We zijn begonnen met een paar trends die we in de data hebben gevonden en hebben vervolgens met verschillende redacteurs samengewerkt om deze trends in een verhaal te verwerken.

Bijvoorbeeld het verhaal dat onthulde hoe Nederlandse banken bijdragen aan boskap in Liberia, een land dat in de afgelopen decennia beleid heeft doorgevoerd om minder bos te kappen. Een andere trend die we in de data hebben gevonden was het hoge percentage van remittances naar Tadzjikistan: een land waar veel van de inwoners naar Rusland gaat om te werken en vervolgens geld terug stuurt naar hun families in Tadzjikistan. Naar aanleiding hiervan hebben we [een interview met Keith Nurse](#), een handel- en ontwikkelings-beleidsexpert uit Trinidad en Tobago gepubliceerd. Het artikel werd heel [goed opgepakt op Twitter](#).

Onze dataverhalen in 2018 hadden tussen de 1000 en 7500 unieke lezers per publicatie. Vier aansprekende en goed gelezen verhalen worden hieronder uitgelicht.

1. Gemeenteraadsverkiezingen nog steeds gedomineerd door mannen

Voor dit verhaal hebben we alle gemeenteraadsleden gecategoriseerd op geslacht en de situatie in Nederland gevisualiseerd als een interactieve kaart.

2. Libelle en Margriet zetten liever een object op de cover dan een zwart model

Voor dit verhaal hebben we de zeven grootste glossy magazines onder de loep genomen en een database gemaakt met alle covers van de afgelopen 1.5 jaar. Uit het onderzoek bleek dat zwarte modellen weinig of helemaal niet worden ingezet op de cover van de populairste vrouwenbladen. Dankzij de publicatie waren we uitgenodigd om op de radio te spreken en bij een openbare discussie over schoonheidsidealen aan te sluiten. De data-visualisatie bij dit artikel heeft het ook goed gedaan op social media.

3. Hoe doe je duurzaam?

Voor deze reeks artikelen hebben een enquête naar onze lezers uitgestuurd waarin we vroegen naar manieren waarop ze duurzaam bezig zijn in hun dagelijks leven. De enquête hebben we geanalyseerd en vervolgens onderzocht wat zinvol en niet zinvol is om te doen op vlakken als water- en elektriciteitsverbruik, afval of eten.

4. U kunt hier niet naar de wc

In dit onderzoek hebben we via een API gegevens opgehaald van alle restaurants in vijf grote Nederlandse steden. Deze hebben we vervolgens steekproefsgewijs nagebeeld en gevraagd of hun restaurant rolstoel-toegankelijk is, of er drempels lagen en of er een toegankelijke WC is. Zo hebben we een unieke dataset opgebouwd die we hebben gebruikt om te illustreren hoe moeilijk soms integratie in het dagelijks leven is voor mensen met mobiliteitsbeperkingen. Het verhaal heeft de Data Journalism TOP 10 van Global Investigative Journalism Network voor die week gehaald.

Voor het maken van deze verhalen hebben we de tool technisch doorontwikkeld op vijf gebieden:

1. *Verbeterde zoomfunctie*: De nieuwe zoom levels zorgen voor een betere overzicht van de data. De gebruiker ziet bijvoorbeeld nu meteen dat Rwanda, Bolivia en Cuba een bovengemiddelde aantal vrouwen in het parlement hebben zitten.
2. *Interactie met het toetsenbord is ingebouwd*: Zoom en beweging in de visualisatie en sub-menu's kan nu ook met scrollen en toetsenbord pijltjes.
3. *Snelheid*: De tool is veel sneller geworden. Het switchen tussen verschillende datasets kost nu geen wachttijd meer.
4. *Toevoegen van nieuwe datasets*: Een van de grootste positieve veranderingen is de mogelijkheid van het toevoegen van nieuwe datasets van de Wereldbank. Sommige datasets worden namelijk niet meer onderhouden en er komen nieuwe bij. Met de nieuwe ingebouwde achterkant kunnen we nieuwe datasets in Remap toevoegen.
5. *Zoekfunctie*: Met de zoekfunctie kan je makkelijk de doelen en indicatoren doorzoeken.

Deze doorontwikkelde versie van Remap gaan we in 2019 inzetten om (data)verhalen te maken en verhalen met data en visualisaties te ondersteunen. We zien geen mogelijkheden om specifieke partnerschappen te sluiten voor verdere ontwikkeling van de tool. We zullen zodoende focussen op het integreren van de tool in onze redactionele werkwijze en waar relevant als onderdeel van andere partnerschappen.

Sociaal plan

Stichting NCDO heeft een voorziening van €270.000 overgedragen aan Stichting OneWorld om te kunnen voldoen aan de verplichtingen van het Sociaal Plan voor de vier overgedragen werknemers. Eén van de vier werknemers is per juni 2018 officieel uit dienst getreden. Met hem zijn afspraken gemaakt rondom zijn vertrek. Deze afspraken zijn bekostigd uit de lopende begroting van 2018, zodat we het daarmee vrijgevallen deel van de sociale voorziening kunnen reserveren voor eventuele exploitatietekorten in de toekomst. Voor de overige werknemers zijn de voorzieningen van het sociaal plan onaangetast.

Bijlage 3

Inhoudelijke rapportage Samsam aan NCDO 2018/2019

Activiteiten en resultaten Samsam

Uitgaven van Samsam

Samsam Magazine

Samsam werd in schooljaar 2018/2019 vijf maal uitgegeven.

Instroom abonnementen

2018

Totaal informatiepakketten aangevraagd: 235

Totaal vaste abonnement afgesloten: 17

Totaal aantal pakketten/na-zendingen aangevraagd: 55

2019 (tot nu)

Totaal informatiepakketten aangevraagd: 376

Totaal vaste abonnement afgesloten: 16

Totaal aantal pakketten/na-zendingen aangevraagd: 244

Uitstroom abonnementen

Helaas blijft uitstroom een punt van aandacht bij Samsam. Dit jaar is er ook aandacht besteed aan het behoud van abonnees, door Samsam nog relevanter te maken voor lessen burgerschap en thematisch onderwijs. Onder de opzeggers wordt voor de zomervakantie een *winback*-actie uitgevoerd. September 2017 kende een hoge uitstroom, dit als gevolg van de eerdere transitie van gratis naar betalende abonnees. Tevens was de contractuele kant met de abonnees ten tijden van NCDO gebrekkig, hierdoor hebben we veel abonnees moeten laten gaan. Nu is de weg omhoog weer gevonden.

Oplage Samsam	oplage totaal	uitstroom	aantal scholen	veranderingen (%)
september 2017	125.791		1343	
september 2018	104.884	-16,62%	1077	-19,81%
mei 2019	105.056	0,16%	1100	2,14%

Samsam sluit goed aan bij de bouwstenen van Curriculum.nu en het komende jaar willen we deze boodschap ook gaan verkondigen. We hopen hiermee relevanter te worden voor het onderwijs en

dat dit een positief gevolg heeft op zowel de instroom als de uitstroom.

Godsdienstboeken (september 2018)

In september hebben we de Samsam Godsdienstwerkboeken geïntroduceerd. Dit zijn werkboeken over de vijf wereldgodsdiensten. De eerste druk bestond uit 2500 exemplaren. Deze waren al snel uitverkocht waardoor een tweede druk van 10000 exemplaren volgde. Inmiddels zijn er zo'n 9000 werkboeken verkocht.

Nieuwe website (november 2018)

In november ging de nieuwe website van Samsam online. De insteek van de website is tweeledig. Leerkrachten te helpen burgerschaps-onderwijs op hun manier in te vullen. Abonnees kunnen op verschillende manieren gebruik maken van alle artikelen, filmpjes, lessen en quizzes, door te zoeken op thema burgerschap, land of dossier. Nieuw is de inlog-module. Hiermee kunnen we potentiële abonnees 30 dagen gratis toegang geven en opvolgen. Tevens vervult de nieuwe site de rol als marketingtool.

Verbeterpunten ten opzichte van de vorige website:

- Gebruiksvriendelijker voor abonnees; ze vinden sneller wat ze zoeken.
- Betere marketingopvolging mogelijk van potentiële abonnees.
- Lesmateriaal alleen beschikbaar voor abonnees (meerwaarde abonnement).
- Opties voor sales: gesponsorde dossiers en advertorials.
- Meer investering in content voor godsdienstpagina's met filmpjes en quizzes.

Grote sales opdrachten (november 2018)

In de novembereditie van Samsam is een extra bijlage van Nuffic verschenen. Zij hebben gebruik gemaakt van het *umfeld* van Samsam om tweetalig onderwijs onder kinderen en leerkrachten te promoten. Deze editie werd door Nuffic verspreid op de NOT.

In de mei-editie 2019 hebben we een 4 pagina krant mogen maken en distribueren voor 'de beverwedstrijd' een partij welke informatica op het netvlies wil krijgen van leerkrachten en leerlingen in het PO Onderwijs.

De Nationale Onderwijs Tentoonstelling (januari 2019)

Elke twee jaar vindt in januari de NOT plaats in jaarbeurs Utrecht. Samen met Kidsweek en 7Days hadden we daar een stand om het lesmateriaal te promoten. Tijdens deze week werd het magazine en flyers met een aanbod verspreid onder de doelgroep. Dit heeft gezorgd voor 155 aanmeldingen voor de 30 dagen gratis online toegang tot de website.

Week van Burgerschap (mei 2019)

Voor de tweede keer organiseert Samsam in mei de Week van Burgerschap. Scholen kunnen een pakket Samsam met lesbrieff bestellen tegen verzendkosten. Vorig jaar waren er 46 pakketten besteld. Dit jaar staat de teller al op 242 pakketten. De scholen die een pakket hebben besteld worden opgevolgd door een e-mail- en belcampagne.

Plannen voor schooljaar 2019/2020

- Focus op de boodschap dat Samsam aansluit bij de bouwstenen van Curriculum.nu;
- Meer focus op pakketverkoop, pre-order en nabestellingen op thema;
- De Kidsweek/Samsam wisselkrant ter promotie van Week van Burgerschap;
- Uitbreiding van de godsdienstwerkboeken (klassikale lessen);
- Ontwikkelen van Samsam productextensies.

Personeel

Met de overname zijn er drie personeelsleden vanuit NCDO meegekomen. Deze zijn inmiddels (bijna) in vaste dienst bij Young & Connected en zijn goed geïntegreerd in het bedrijf. De redactie van Samsam is geïntegreerd in de redactie van andere uitgaven van Young & Connected.